

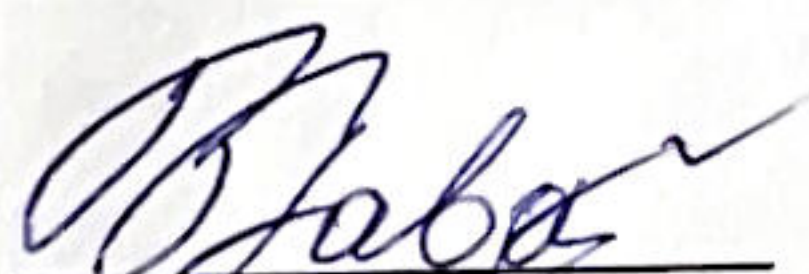
**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ПОДАТКОВОЇ СПРАВИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ, МАРКЕТИНГУ ТА
БІЗНЕС-АНАЛІТИКИ**

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

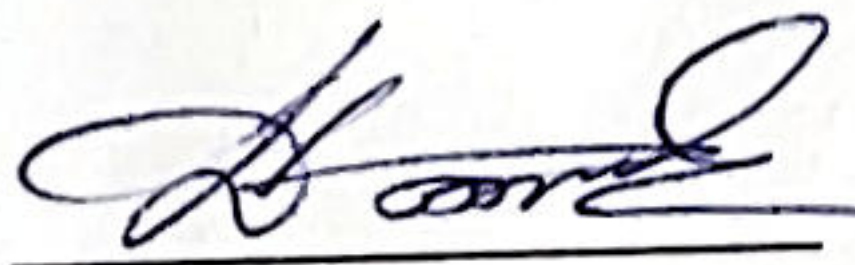
**на тему: «СТАБІЛІЗАЦІЙНІ ФУНКЦІЇ МІЖНАРОДНОГО ВАЛЮТНОГО
ФОНДУ ТА ЙОГО РОЛЬ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ
УКРАЇНИ»**

Здобувача вищої освіти другого(магістерського) рівня, II курсу, групи МЕМ-23-1,
спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» ,
освітня програма «Міжнародні економічні відносини/International Economic Relations»


(підпис)

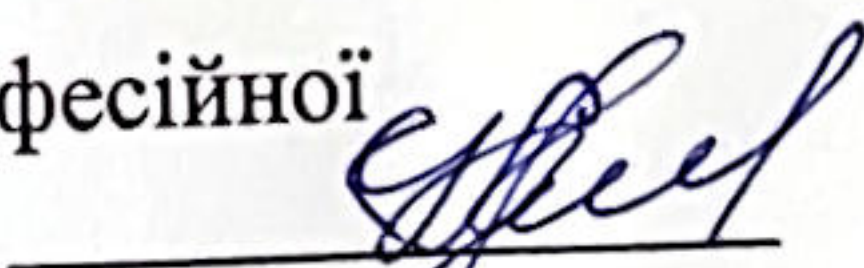
Завадського Владислава Руслановича
(прізвище, ім'я, по батькові)

Науковий керівник


(підпис)

Лазаренко Дмитро Олександрович, д.е.н., професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

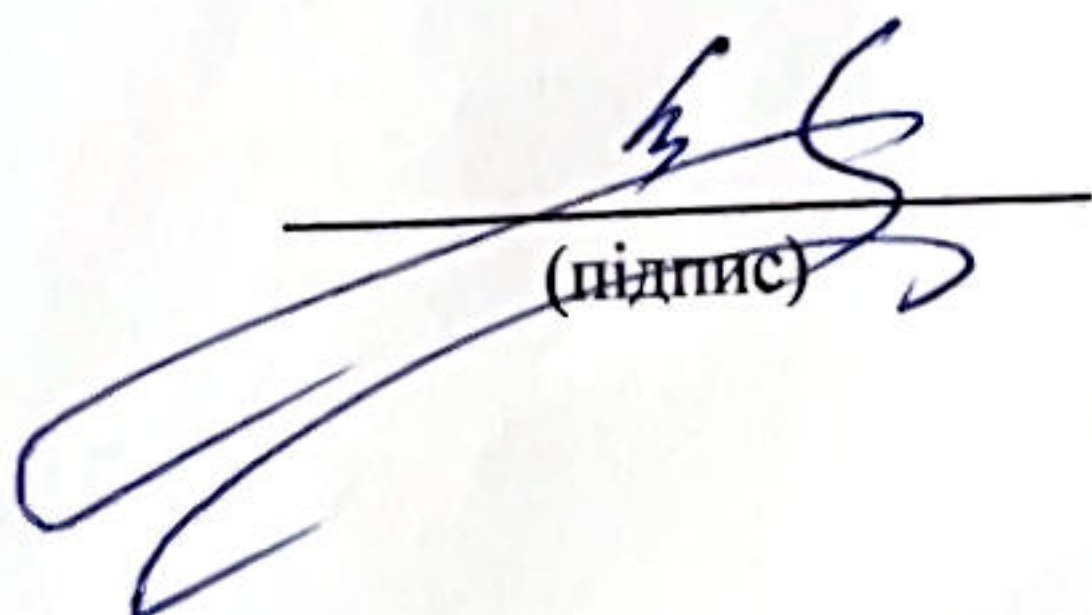
Гарант освітньо-професійної
програми


(підпис)

Коляда Олена Володимирівна, к.е.н., доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Допущено до захисту за рішенням кафедри економічної політики, маркетингу та бізнес-аналітики
протокол від «07» 01 202_ № 1

Завідувач
кафедри


(підпис)

Паянок Тетяна Миколаївна, к.е.н., доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Ірпінь – 2025

Реєстрація № 39 24.01.25. О.Чуф
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки до захисту 15.12.24 [підпис]
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат захисту 70 14.02.25 [підпис]
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: Web Дергач А.В.
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії:

<u>[підпис]</u> (підпис)	<u>Лазаренко Д.О.</u> (ініціали, прізвище)
<u>[підпис]</u> (підпис)	<u>Косиць В.В.</u> (ініціали, прізвище)
<u>[підпис]</u> (підпис)	<u>Богданов О.</u> (ініціали, прізвище)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії, членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ				
1.Зміст кваліфікаційної магістерської роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 30	20		
2.Дотримання вимог щодо оформлення	від 0 до 10	5		
3.Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедрою терміни	від 0 до 5	5		
4. Рецензент	від 0 до 5	5		
РАЗОМ БАЛІВ*	від 0 до 50	35		
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1.Доповідь	від 0 до 10	10		
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	5		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	20		
5. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10	0		
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	35		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	70		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	ЕКТС Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
70	C	4	12.02.25	

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	B	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	EX	2 (незадовільно)

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра економічної політики, маркетингу та бізнес-аналітики
Спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»
Освітня програма «Міжнародні відносини/International Economic Relations»

Затверджую

Завідувач кафедри

« 20 » 11 2023 р.

Завдання на кваліфікаційну магістерську роботу здобувачу вищої освіти
Завадському Владиславу Руслановичу

1. Тема кваліфікаційної магістерської роботи: Стабілізаційні функції міжнародного валютного фонду та його роль у забезпеченні фінансової безпеки України

Затверджена наказом ректора від « 08 » 01 2024 № 3

2. Строк здачі закінченої роботи до 09.12.2024 р.

3. Мета роботи полягає в теоретичному обґрунтуванні та розробці практичних рекомендацій щодо оптимізації стабілізаційних функцій МВФ у контексті забезпечення фінансової безпеки України.

Об'єктом дослідження виступають економічні відносини, що виникають у процесі реалізації стабілізаційних функцій МВФ та їх впливу на фінансову безпеку України.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні засади та практичні аспекти оптимізації стабілізаційних функцій МВФ у контексті забезпечення фінансової безпеки України.

База дослідження: офіційні документи та статистичні дані МВФ, нормативно-правові акти України, аналітичні матеріали НБУ, Мінфіну та інших державних органів.

4. Вихідні дані до роботи офіційні документи та статистичні дані МВФ, нормативно-правові акти України, аналітичні матеріали НБУ, Мінфіну та інших державних органів.

5. Перелік графічного матеріалу: Показники боргової безпеки, Макроекономічні показники України

6. Зміст кваліфікаційної магістерської роботи (перелік питань за кожним розділом):

- дослідити концептуальні засади стабілізаційних функцій МВФ;
- розробити методології оцінки впливу діяльності МВФ на фінансову безпеку України;
- проаналізувати динаміки ключових показників фінансової безпеки України в контексті співпраці з МВФ;
- оцінити ефективності програм МВФ для стабілізації фінансової системи України;
- визначити перспективні напрямки оптимізації взаємодії України з МВФ.

7. Календарний план виконання кваліфікаційної магістерської роботи

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної магістерської роботи	Строк виконання етапів роботи	
		За планом	Фактично
1	2	3	4
1	Вибір теми	до 01.11.2023	20.09.2023
2	Вивчення літературних джерел та складання плану роботи	до 30.01.2024	10.11.2024
3	Підготовка 1 розділу дипломної роботи та надання його керівнику	12.03.2024	12.03.2024
4	Підготовка 2 розділу дипломної роботи та подання його керівнику	04.06.2024	04.06.2024
5	Підготовка 3 розділу дипломної роботи та подання його керівнику	01.11.2024	01.11.2024
6	Підготовка вступу та висновків до дипломної роботи та подання їх керівнику	04.12.2024	04.12.2024
7	Доопрацювання дипломної роботи та подання його керівнику	до 9.12.2024	05.12.2024
8	Отримання відгуку керівника дипломної роботи	9-10.12.2024	09.12.204
9	Допуск дипломної роботи до захисту (попередній захист)	10-15.12.2024	10.12.2024
10	Отримання зовнішньої рецензії на дипломну роботу	15-25.01.2025	15-25.01.2025
11	Захист дипломної роботи	10-14.02.2025	10-14.02.2025

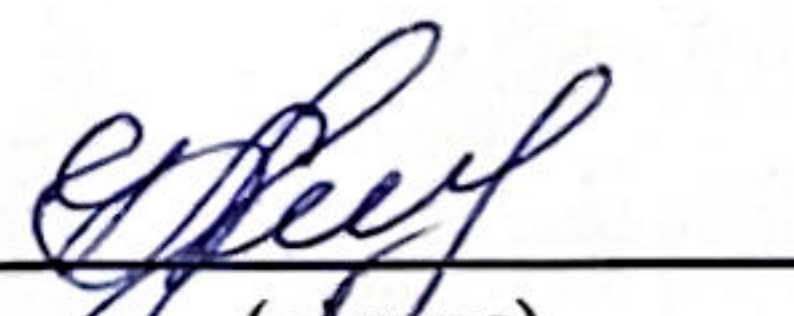
8. Дата видачі завдання «20» 11 2023

9. Керівник кваліфікаційної магістерської роботи


(підпис)

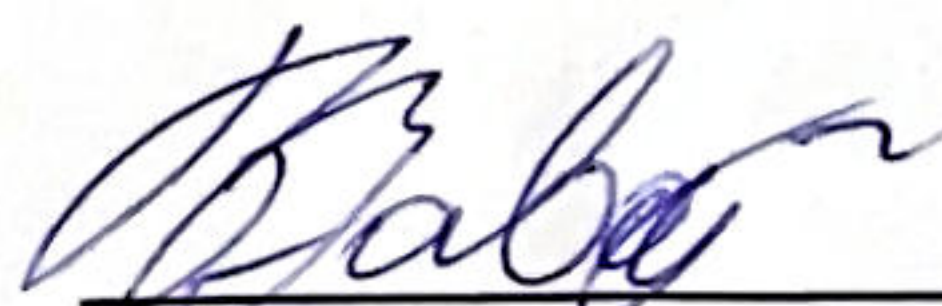
Лазоренко Н.О.
(прізвище, ініціали)

10. Гарант освітньо- професійної програми


(підпис)

Колесніченко О.В.
(прізвище, ініціали)

11. Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти


(підпис)

Заварський В.П.
(прізвище, ініціали)

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної магістерської роботи на тему
«Стабілізаційні функції міжнародного валютного фонду та його роль у
забезпеченні фінансової безпеки України»

Мета роботи полягає в теоретичному обґрунтуванні та розробці практичних рекомендацій щодо оптимізації стабілізаційних функцій МВФ у контексті забезпечення фінансової безпеки України.

Завданнями роботи є:

- 1) дослідження концептуальних засад стабілізаційних функцій МВФ;
- 2) розробка методології оцінки впливу діяльності МВФ на фінансову безпеку України;
- 3) аналіз динаміки ключових показників фінансової безпеки України в контексті співпраці з МВФ;
- 4) оцінка ефективності програм МВФ для стабілізації фінансової системи України;
- 5) визначення перспективних напрямків оптимізації взаємодії України з МВФ.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні засади та практичні аспекти оптимізації стабілізаційних функцій МВФ у контексті забезпечення фінансової безпеки України.

Об'єктом дослідження виступають економічні відносини, що виникають у процесі реалізації стабілізаційних функцій МВФ та їх впливу на фінансову безпеку України.

Базою дослідження виступають офіційні документи та статистичні дані МВФ, нормативно-правові акти України, аналітичні матеріали НБУ, Мінфіну та інших державних органів.

За результатами дослідження сформульовано комплекс рекомендацій щодо оптимізації взаємодії України з МВФ для зміцнення фінансової безпеки, включаючи посилення інституційної спроможності, вдосконалення координаційних механізмів та розвиток системи моніторингу програмних заходів.

Одержані результати можуть бути використані органами державної влади при розробці та реалізації програм співпраці з МВФ, вдосконаленні механізмів забезпечення фінансової безпеки держави та оптимізації процесів управління зовнішніми запозиченнями.

Кваліфікаційна магістерська робота містить 51 сторінок, 11 таблиць, 7 рисунків, список використаних джерел з 40 найменувань.

Ключові слова: Міжнародний валютний фонд, фінансова безпека, стабілізаційні функції, програми МВФ, боргова стійкість, інституційна спроможність, макрофінансова стабільність.

Рік виконання кваліфікаційної магістерської роботи: 2024

Рік захисту кваліфікаційної магістерської роботи: 2025

ANNOTATION

of the Master's thesis on
«Stabilization Functions of the International Monetary Fund and Its Role in Ensuring
Ukraine's Financial Security»

The aim of the thesis is to provide theoretical justification and develop practical recommendations for optimizing the IMF's stabilization functions in the context of ensuring Ukraine's financial security.

The objectives of the work are:

- 1) research of the conceptual foundations of the IMF's stabilization functions;
- 2) development of a methodology for assessing the IMF's impact on Ukraine's financial security;
- 3) analysis of key indicators' dynamics of Ukraine's financial security in the context of cooperation with the IMF;
- 4) evaluation of IMF programs' effectiveness in stabilizing Ukraine's financial system;
- 5) identification of promising directions for optimizing Ukraine's interaction with the IMF.

The subject of research is theoretical and methodological foundations and practical aspects of optimizing the IMF's stabilization functions in the context of ensuring Ukraine's financial security.

The object of research is economic relations arising in the process of implementing the IMF's stabilization functions and their impact on Ukraine's financial security.

The research base consists of official IMF documents and statistics, Ukrainian legal acts, analytical materials from the National Bank of Ukraine, Ministry of Finance, and other state bodies.

Based on the research results, a set of recommendations was formulated to optimize Ukraine's interaction with the IMF to strengthen financial security, including enhancing institutional capacity, improving coordination mechanisms, and developing a system for monitoring program measures.

The obtained results can be used by state authorities in developing and implementing cooperation programs with the IMF, improving state financial security mechanisms, and optimizing external borrowing management processes.

The Master's thesis contains 51 pages, 11 tables, 7 figures, and a list of 40 references.

Keywords: International Monetary Fund, financial security, stabilization functions, IMF programs, debt sustainability, institutional capacity, macrofinancial stability.

Year of Master's thesis completion: 2024

Year of defense of qualification work: 2025

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП.....	2
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТАБІЛІЗАЦІЙНИХ ФУНКЦІЙ МВФ	5
1.1. Концептуальні засади стабілізаційних функцій Міжнародного валютного фонду та їх роль у забезпеченні фінансової безпеки країн-членів.....	5
1.2. Методологія оцінки впливу діяльності МВФ на фінансову безпеку України: інструментарій та джерела інформації.....	11
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАБІЛІЗАЦІЙНОГО ВПЛИВУ МВФ НА ФІНАНСОВУ БЕЗПЕКУ УКРАЇНИ.....	17
2.1. Оцінка стану фінансової безпеки України в контексті співпраці з МВФ: динаміка ключових показників	17
2.2. Аналіз ефективності програм МВФ для стабілізації фінансової системи України: досягнення та виклики	27
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ОПТИМІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ УКРАЇНИ З МВФ ДЛЯ ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ	38
ВИСНОВКИ	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	Error! Bookmark not defined.

ВСТУП

У сучасних умовах глобалізації світової економіки та посилення міжнародної фінансової інтеграції питання забезпечення фінансової безпеки держави набуває особливої актуальності. Розвиток міжнародних фінансових відносин супроводжується зростанням нестабільності на глобальних ринках, виникненням нових форм фінансових ризиків та посиленням взаємозалежності національних економік. В таких умовах роль Міжнародного валютного фонду як ключової інституції глобальної фінансової архітектури суттєво зростає, особливо в контексті його стабілізаційних функцій та впливу на фінансову безпеку країн-членів.

Для України співпраця з МВФ має стратегічне значення, оскільки вона не лише забезпечує доступ до фінансових ресурсів, але й сприяє проведенню структурних реформ, модернізації фінансового сектору та зміцненню макроекономічної стабільності. В умовах безпрецедентних викликів, пов'язаних з військовою агресією та її економічними наслідками, ефективна взаємодія з МВФ стає критично важливим фактором забезпечення фінансової безпеки держави та підтримки її економічної стійкості.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо оптимізації стабілізаційних функцій МВФ у контексті забезпечення фінансової безпеки України.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність вирішення наступних завдань:

- 1) дослідження концептуальних засад стабілізаційних функцій МВФ та їх ролі у забезпеченні фінансової безпеки країн-членів;
- 2) розробка методології оцінки впливу діяльності МВФ на фінансову безпеку України;

3) аналіз динаміки ключових показників фінансової безпеки України в контексті співпраці з МВФ;

4) оцінка ефективності програм МВФ для стабілізації фінансової системи України;

5) визначення перспективних напрямків оптимізації взаємодії України з МВФ для зміцнення фінансової безпеки.

Об'єктом дослідження виступають економічні відносини, що виникають у процесі реалізації стабілізаційних функцій МВФ та їх впливу на фінансову безпеку України. Предметом дослідження є теоретико-методологічні засади та практичні аспекти оптимізації стабілізаційних функцій МВФ у контексті забезпечення фінансової безпеки України.

Методологічну основу дослідження складає система загальнонаукових та спеціальних методів пізнання, зокрема: діалектичний метод - для дослідження еволюції стабілізаційних функцій МВФ; системний підхід - для комплексного аналізу взаємозв'язків між програмами МВФ та фінансовою безпекою держави; статистичні методи - для аналізу динаміки ключових показників фінансової безпеки; економетричні методи - для оцінки впливу програм МВФ на макроекономічні індикатори; методи компаративного аналізу - для порівняння ефективності різних типів програм МВФ.

Інформаційну базу дослідження становлять офіційні документи та статистичні дані МВФ, нормативно-правові акти України, аналітичні матеріали Національного банку України, Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України, звіти міжнародних фінансових організацій, наукові публікації вітчизняних та зарубіжних дослідників, матеріали періодичних видань та інтернет-ресурсів.

Наукова новизна дослідження полягає в комплексному теоретико-методологічному обґрунтуванні механізмів оптимізації стабілізаційних функцій МВФ у контексті забезпечення фінансової безпеки України та розробці

практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності співпраці з Фондом в умовах сучасних глобальних викликів.

Практична значущість отриманих результатів визначається можливістю їх використання органами державної влади при розробці та реалізації програм співпраці з МВФ, вдосконаленні механізмів забезпечення фінансової безпеки держави та оптимізації процесів управління зовнішніми запозиченнями.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТАБІЛІЗАЦІЙНИХ ФУНКЦІЙ МВФ

1.1. Концептуальні засади стабілізаційних функцій Міжнародного валютного фонду та їх роль у забезпеченні фінансової безпеки країн-членів

Міжнародний валютний фонд (МВФ) є ключовою інституцією у глобальній фінансовій архітектурі, яка відіграє вирішальну роль у забезпеченні стабільності міжнародної валютно-фінансової системи та підтримці фінансової безпеки країн-членів [29]. Концептуальні засади стабілізаційних функцій МВФ ґрунтуються на ідеї колективної відповідальності міжнародної спільноти за підтримку глобальної фінансової стабільності та сприяння економічному зростанню. Ці функції еволюціонували з часу заснування організації в 1944 році, адаптуючись до змін у глобальному економічному середовищі та нових викликів, з якими стикаються країни-члени (рис. 1.1).



Рис. 1.1. Основні функції Міжнародного валютного фонду (МВФ)

Основоположним елементом стабілізаційних функцій МВФ є надання фінансової допомоги країнам-членам, які зіткнулися з проблемами платіжного балансу. Ця допомога має на меті запобігти поширенню фінансових криз та мінімізувати їх негативний вплив на економіку країн. Концептуально, такий підхід базується на розумінні взаємозалежності національних економік у глобалізованому світі та необхідності колективних дій для підтримки міжнародної фінансової стабільності. МВФ виступає як кредитор останньої інстанції на міжнародному рівні, надаючи країнам доступ до фінансових

ресурсів, коли вони не можуть залучити достатнє фінансування на ринкових умовах [14].

Важливим аспектом стабілізаційних функцій МВФ є умовність надання фінансової допомоги. Це означає, що країни, які отримують підтримку Фонду, зобов'язуються впроваджувати певні економічні та структурні реформи. Ця концепція базується на ідеї, що фінансова допомога повинна не лише вирішувати короткострокові проблеми ліквідності, але й сприяти довгостроковій стабільності та стійкості економіки. Умовність допомоги МВФ часто включає заходи фіскальної консолідації, монетарної стабілізації, структурних реформ та покращення управління. Хоча цей підхід іноді критикується за надмірну жорсткість, він спрямований на усунення фундаментальних причин економічних дисбалансів та створення основи для сталого зростання.

Ще одним ключовим елементом стабілізаційних функцій МВФ є нагляд за економічною політикою країн-членів. Ця функція реалізується через регулярні консультації з країнами (так звані консультації за Статтею IV), аналіз глобальних економічних тенденцій та ризиків, а також надання рекомендацій щодо економічної політики. Концептуально, ця функція базується на ідеї, що превентивні заходи та раннє виявлення потенційних проблем можуть запобігти розвитку серйозних криз. Нагляд МВФ сприяє прозорості економічної політики країн, що є важливим фактором для підтримки довіри інвесторів та стабільності фінансових ринків [30].

Важливою складовою стабілізаційних функцій МВФ є також його роль у розробці та впровадженні міжнародних стандартів та кодексів у сфері фінансового регулювання та нагляду. Ця діяльність спрямована на зміцнення фінансових систем країн-членів та підвищення їх стійкості до зовнішніх шоків. МВФ працює над розробкою та просуванням стандартів у таких сферах, як прозорість фіскальної політики [16], монетарна та фінансова політика, банківський нагляд, регулювання ринків цінних паперів тощо. Концептуально,

ця функція базується на розумінні важливості гармонізації регуляторних практик для забезпечення стабільності глобальної фінансової системи [17].

МВФ також відіграє важливу роль у наданні технічної допомоги та розбудові потенціалу країн-членів. Ця функція спрямована на підвищення інституційної спроможності країн у сферах макроекономічного управління, фінансового регулювання, статистики та інших ключових областях. Концептуально, ця діяльність базується на ідеї, що сильні та ефективні інституції є фундаментом для довгострокової економічної стабільності та зростання. Технічна допомога МВФ допомагає країнам впроваджувати передові практики та адаптувати їх до місцевих умов, що сприяє підвищенню стійкості економік до зовнішніх шоків.

Роль стабілізаційних функцій МВФ у забезпеченні фінансової безпеки країн-членів є багатогранною та суттєвою (рис. 1.2).



Рис. 1.2. Роль стабілізаційних функцій МВФ у забезпеченні фінансової безпеки країн-членів

По-перше, доступ до фінансових ресурсів МВФ надає країнам важливий інструмент для подолання тимчасових труднощів із платіжним балансом, запобігаючи розвитку більш серйозних криз. Це дозволяє країнам зберегти економічну стабільність та уникнути різкого падіння рівня життя населення. По-друге, умовність програм МВФ, незважаючи на її суперечливість, сприяє впровадженню необхідних реформ, які можуть покращити довгострокові перспективи економічного зростання та стабільності [40].

По-третє, нагляд МВФ за економічною політикою країн-членів допомагає виявляти потенційні ризики та вразливості на ранніх стадіях, що дозволяє вжити превентивних заходів. Це особливо важливо в контексті зростаючої взаємозалежності глобальної економіки, де проблеми в одній країні можуть швидко поширитися на інші. По-четверте, діяльність МВФ у сфері розробки та впровадження міжнародних стандартів сприяє зміцненню фінансових систем країн-членів, підвищуючи їх стійкість до зовнішніх шоків та знижуючи ризики виникнення системних криз.

Крім того, технічна допомога та розбудова потенціалу, які надає МВФ, допомагають країнам-членам покращити якість економічного управління та інституційну спроможність, що є ключовими факторами довгострокової фінансової безпеки. Ця діяльність особливо важлива для країн, що розвиваються, та країн з перехідною економікою, які часто стикаються з обмеженнями у ресурсах та експертизі.

Важливо відзначити, що стабілізаційні функції МВФ також відіграють важливу роль у підтримці довіри міжнародних інвесторів до економік країн-членів. Сам факт наявності програми МВФ або позитивні оцінки в рамках нагляду можуть слугувати сигналом для інвесторів про те, що країна дотримується розумної економічної політики. Це може сприяти притоку капіталу та зниженню вартості зовнішніх запозичень, що є важливим аспектом фінансової безпеки [24].

Однак, роль МВФ у забезпеченні фінансової безпеки країн-членів не позбавлена критики та викликів. Зокрема, умовність програм МВФ іноді розглядається як надмірне втручання у внутрішню політику країн та може призводити до соціальних напружень. Крім того, існує дискусія щодо ефективності рекомендацій МВФ у різних економічних контекстах, особливо в країнах, що розвиваються. Ці виклики підкреслюють необхідність постійної адаптації підходів МВФ до мінливих глобальних економічних умов та специфічних потреб різних країн-членів.

У контексті глобальних фінансових криз, таких як глобальна фінансова криза 2008-2009 років або економічні наслідки пандемії COVID-19, роль стабілізаційних функцій МВФ стає особливо важливою. У такі періоди МВФ часто виступає координатором глобальних зусиль з подолання кризи, мобілізуючи значні фінансові ресурси та надаючи експертну підтримку країнам-членам. Ця роль МВФ як глобального кризового менеджера є критично важливою для підтримки фінансової безпеки не лише окремих країн, але й міжнародної фінансової системи в цілому [38]/

Підсумовуючи, концептуальні засади стабілізаційних функцій Міжнародного валютного фонду базуються на принципах колективної відповідальності за глобальну фінансову стабільність, важливості превентивних заходів та необхідності комплексного підходу до вирішення економічних проблем. Ці функції, що включають фінансову підтримку, економічний нагляд, розробку міжнародних стандартів та технічну допомогу, відіграють ключову роль у забезпеченні фінансової безпеки країн-членів. Вони надають країнам інструменти для подолання короткострокових фінансових труднощів, сприяють впровадженню необхідних реформ для довгострокової стабільності, підвищують прозорість та ефективність економічної політики, та зміцнюють інституційну спроможність. Незважаючи на певні виклики та критику, стабілізаційні функції МВФ залишаються важливим елементом глобальної фінансової архітектури,

сприяючи стабільності та стійкості економік країн-членів в умовах зростаючої глобальної економічної взаємозалежності.

1.2. Методологія оцінки впливу діяльності МВФ на фінансову безпеку України: інструментарій та джерела інформації

Методологія оцінки впливу діяльності Міжнародного валютного фонду на фінансову безпеку України є комплексним та багатоаспектним інструментарієм, який вимагає ретельного підходу до вибору та застосування аналітичних методів, а також використання широкого спектру інформаційних джерел. Ця методологія покликана забезпечити всебічний аналіз взаємодії України з МВФ та її наслідків для фінансової стабільності та економічного розвитку країни (рис. 1.3).



Рис. 1.2. Основні методологічні оцінки впливу діяльності МВФ на фінансову безпеку України

Основоположним елементом методології є визначення концептуальних рамок фінансової безпеки. У контексті України фінансова безпека може розглядатися як стан фінансової системи, за якого забезпечується стабільне функціонування всіх її складових, створюються умови для економічного зростання та підвищення добробуту населення, а також мінімізуються ризики внутрішніх та зовнішніх загроз. Ця концепція охоплює такі ключові аспекти, як стабільність національної валюти, ефективність бюджетної системи, стійкість банківського сектору, розвиток фондового ринку та інвестиційний клімат [27].

Інструментарій методології оцінки впливу діяльності МВФ на фінансову безпеку України включає як кількісні, так і якісні методи аналізу. Кількісні методи базуються на аналізі статистичних даних та економетричному моделюванні. Ключовим елементом кількісного аналізу є оцінка макроекономічних показників до, під час та після реалізації програм МВФ в Україні. Це включає аналіз динаміки валютного курсу, інфляції, державного боргу, дефіциту бюджету, золотовалютних резервів, платіжного балансу та інших релевантних індикаторів.

Економетричні моделі, такі як векторні авторегресійні моделі (VAR) або моделі корекції помилок (ECM), можуть бути використані для оцінки впливу траншів МВФ на ключові макроекономічні показники. Ці моделі дозволяють врахувати складні взаємозв'язки між різними економічними змінними та оцінити як короткострокові, так і довгострокові ефекти співпраці з МВФ [12].

Важливим аспектом кількісного аналізу є також оцінка фіскальних мультиплікаторів, які показують, як зміни у державних витратах або податках, часто пов'язані з умовами програм МВФ, впливають на економічне зростання. Це допомагає зрозуміти, наскільки ефективними є заходи фіскальної консолідації, які часто є частиною програм МВФ, у контексті забезпечення фінансової стабільності та економічного розвитку України [22].

Аналіз стрес-тестування фінансової системи є ще одним важливим інструментом кількісної оцінки. Він дозволяє оцінити стійкість банківського сектору та інших фінансових інституцій до потенційних шоків, які можуть виникнути в результаті реалізації програм МВФ або змін у глобальному економічному середовищі.

Якісні методи аналізу в рамках цієї методології включають експертні оцінки, аналіз нормативно-правової бази, дослідження інституційних змін та оцінку політичної економії реформ. Експертні оцінки можуть бути отримані шляхом проведення інтерв'ю з ключовими стейкхолдерами, включаючи представників уряду, Національного банку України, бізнес-спільноти та академічних кіл. Ці оцінки допомагають зрозуміти неформальні аспекти взаємодії України з МВФ та їх вплив на процес прийняття економічних рішень.

Аналіз нормативно-правової бази фокусується на змінах у законодавстві та регуляторних практиках, які відбуваються в рамках виконання умов програм МВФ. Це включає оцінку якості та ефективності нових законів та регуляцій, їх відповідності міжнародним стандартам та потенційний вплив на фінансову безпеку країни.

Дослідження інституційних змін є критично важливим елементом методології, оскільки програми МВФ часто передбачають реформування ключових економічних інституцій. Це може включати зміни в структурі та функціях Національного банку України, реформу фіскальних органів, створення нових регуляторних агенцій тощо. Оцінка цих змін допомагає зрозуміти, наскільки вони сприяють зміцненню фінансової безпеки України у довгостроковій перспективі.

Аналіз політичної економії реформ є важливим аспектом якісної оцінки, який дозволяє зрозуміти, як політичні фактори впливають на імплементацію програм МВФ та їх ефективність. Це включає оцінку рівня політичної підтримки

реформ, аналіз інтересів різних груп впливу та їх здатності сприяти або перешкоджати реалізації програм МВФ.

Важливим елементом методології є також порівняльний аналіз, який передбачає співставлення досвіду України з досвідом інших країн, що мали програми МВФ. Це дозволяє виявити спільні тенденції, оцінити ефективність різних підходів до реформ та ідентифікувати найкращі практики, які можуть бути застосовані в українському контексті.

Джерела інформації для проведення оцінки впливу діяльності МВФ на фінансову безпеку України є різноманітними та включають як офіційні, так і неофіційні джерела. Основним офіційним джерелом є документи самого МВФ, включаючи меморандуми про економічну та фінансову політику, звіти про виконання програм, технічні меморандуми про взаєморозуміння та інші документи, пов'язані з програмами МВФ в Україні. Ці документи надають детальну інформацію про умови програм, цілі та критерії ефективності, а також оцінки МВФ щодо прогресу України у виконанні програм [40].

Іншим важливим джерелом офіційної інформації є дані та звіти українських державних органів, зокрема Національного банку України, Міністерства фінансів, Державної служби статистики та інших релевантних інституцій. Ці джерела надають ключову макроекономічну та фінансову статистику, необхідну для кількісного аналізу.

Міжнародні фінансові організації, такі як Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку, а також рейтингові агенції є важливими джерелами незалежних оцінок економічної ситуації в Україні та ефективності реформ. Їхні звіти та аналітичні матеріали можуть надати додаткову перспективу щодо впливу програм МВФ на фінансову безпеку країни.

Академічні дослідження та публікації в рецензованих журналах є цінним джерелом теоретичних та емпіричних напрацювань щодо впливу програм МВФ

на економіки країн-реципієнтів. Вони можуть надати методологічні рамки для аналізу та допомогти в інтерпретації результатів.

Важливим джерелом інформації є також звіти та дослідження незалежних аналітичних центрів та неурядових організацій, які часто надають критичний погляд на співпрацю України з МВФ та її наслідки для економіки та суспільства.

Медіа-ресурси, включаючи фінансову пресу та спеціалізовані економічні видання, можуть бути корисним джерелом актуальної інформації про розвиток співпраці України з МВФ, реакції ринків на програми МВФ та громадську думку щодо реформ.

Інтеграція та аналіз інформації з усіх цих джерел вимагає критичного підходу та ретельної перевірки даних. Важливо враховувати потенційну упередженість різних джерел та прагнути до збалансованого представлення різних точок зору.

Методологія оцінки впливу діяльності МВФ на фінансову безпеку України повинна також включати аналіз потенційних ризиків та викликів. Це включає оцінку ризиків, пов'язаних з можливим невиконанням умов програм МВФ, потенційними негативними соціальними наслідками реформ, ризиками зростання зовнішнього боргу та залежності від зовнішнього фінансування.

Важливим аспектом методології є також оцінка довгострокових наслідків співпраці з МВФ для економічної структури України, її конкурентоспроможності та потенціалу зростання. Це вимагає аналізу структурних реформ, які впроваджуються в рамках програм МВФ, та їх потенційного впливу на різні сектори економіки [29]

Нарешті, методологія повинна включати механізми для регулярного оновлення та адаптації аналітичних підходів з урахуванням змін у глобальному економічному середовищі та специфіці взаємодії України з МВФ. Це може включати періодичний перегляд набору індикаторів, які використовуються для

оцінки фінансової безпеки, вдосконалення економетричних моделей та розширення спектру якісних методів аналізу.

Таким чином, методологія оцінки впливу діяльності МВФ на фінансову безпеку України є комплексним інструментарієм, який поєднує кількісні та якісні методи аналізу, спирається на широкий спектр інформаційних джерел та вимагає постійного вдосконалення та адаптації. Ця методологія дозволяє не лише оцінити безпосередній вплив програм МВФ на ключові показники фінансової безпеки, але й зрозуміти більш широкі та довгострокові наслідки цієї співпраці для економічного розвитку та фінансової стабільності України.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАБІЛІЗАЦІЙНОГО ВПЛИВУ МВФ НА ФІНАНСОВУ БЕЗПЕКУ УКРАЇНИ

2.1. Оцінка стану фінансової безпеки України в контексті співпраці з МВФ: динаміка ключових показників

Оцінка стану фінансової безпеки України в контексті співпраці з Міжнародним валютним фондом являє собою комплексний аналітичний процес, що вимагає детального дослідження широкого спектру макроекономічних показників, індикаторів фінансової стійкості та параметрів зовнішньої вразливості економіки. Особлива увага при цьому має приділятися вивченню взаємозв'язку між реалізацією програм МВФ та динамікою ключових показників фінансової безпеки держави, що дозволяє оцінити ефективність такої співпраці та її вплив на загальний стан фінансової системи країни. У цьому контексті важливим є проведення всебічного аналізу історичної ретроспективи взаємодії України з МВФ, дослідження рівня виконання програмних вимог та оцінки їх впливу на макрофінансову стабільність держави [9].

Історична ретроспектива співробітництва України з МВФ наведена у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Хронологія програм співробітництва України з МВФ

№	Роки	Тип програми	Загальна сума	Фактично отримано
1	1994-1995	STF	498,7 млн SDR	498,7 млн SDR
2-4	1995-1998	Stand-by	1318,2 млн SDR	1318,2 млн SDR
5	1998-2002	EFF	1,93 млрд SDR	1193,0 млн SDR
6	2008-2009	Stand-by	11 млрд SDR	7 млрд SDR
7	2010-2013	Stand-by	10 млрд SDR	2,25 млрд SDR
8	2014	Stand-by	10,976 млрд SDR	2,972 млрд SDR
9	2015-2017	EFF	12,348 млрд SDR	6,178 млрд SDR
10	2018-2020	EFF	2,8 млрд SDR	1 млрд SDR
11	2020-2022	Stand-by	3,6 млрд SDR	2,1 млрд SDR

Джерело: складено автором на основі [29].

Детальний аналіз хронології співробітництва України з Міжнародним валютним фондом свідчить про формування довготривалих партнерських відносин, що беруть свій початок з 1994 року та охоплюють одинадцять різнопланових програм фінансування. Кульмінаційним періодом у контексті масштабності фінансової підтримки став часовий проміжок 2008-2017 років, коли обсяги потенційного фінансування досягли безпрецедентного рівня 10-12 млрд SDR на одну програму, що відображало як зростання потреб української економіки у зовнішньому фінансуванні, так і підвищення рівня довіри з боку МВФ [10]/

Втім, емпіричні дані демонструють системну тенденцію до суттєвого розриву між затвердженими та фактично отриманими обсягами фінансування, що детермінується комплексом факторів, включаючи інституційну неспроможність виконання програмних вимог, політичну нестабільність та макроекономічні шоки. Принципово важливим аспектом є диференціація програм за їх типологією та цільовим спрямуванням: програми розширеного фінансування (EFF) характеризувались пролонгованим періодом імплементації та фокусувались на глибинних структурних трансформаціях економічної системи, тоді як програми Stand-by концентрувались на забезпеченні макроекономічної стабілізації у короткостроковій перспективі.

Така диверсифікація інструментарію фінансової підтримки відображає еволюцію підходів МВФ до співпраці з Україною та адаптацію програмних механізмів до специфічних потреб національної економіки на різних етапах її розвитку.

Візуальне представлення співвідношення між затвердженими та фактично отриманими сумами за програмами МВФ відображено на рисунку 2.1.

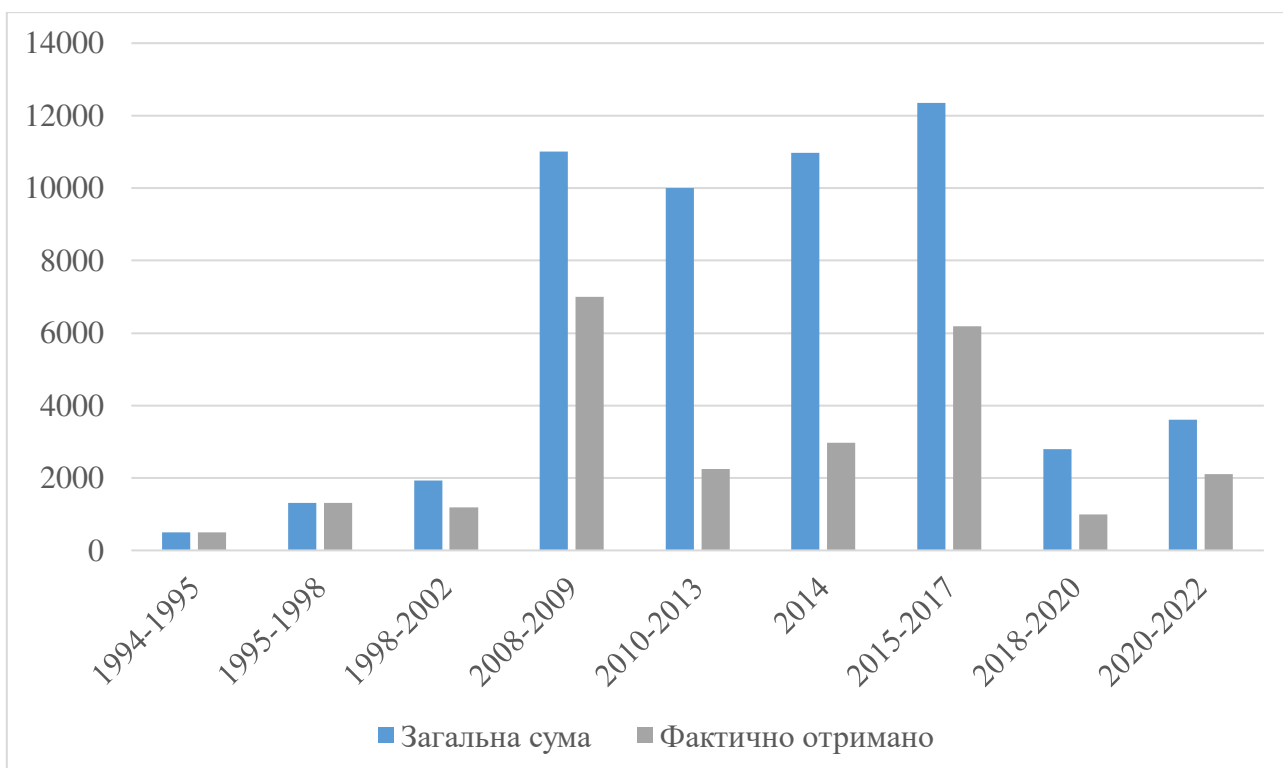


Рис. 2.1. Програми МВФ: Загальна сума vs Отримано (млн SDR)

Джерело: складено автором на основі [29].

Компаративний аналіз графічної візуалізації демонструє наявність суттєвої дивергенції між затвердженими та фактично імплементованими обсягами фінансування, що набула особливої інтенсивності у два критичні періоди: 2010-2013 роки, коли рівень освоєння програмних коштів становив лише 22,5% від запланованого обсягу, та 2015-2017 роки із показником реалізації близько 50% від передбаченого фінансування. Така асиметрична динаміка детермінується комплексом ендогенних факторів, включаючи інституційну неспроможність, політичну волатильність та макроекономічну нестабільність, а також екзогенними чинниками, що створювали додаткові перешкоди для виконання Україною взятих на себе зобов'язань в рамках програм співпраці з МВФ.

Детальна статистика виконання умов програм МВФ за період 2014-2022 років представлена у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Виконання умов програм МВФ (2014-2022)

Сфера реформи	Кількість умов	Виконано	Частково виконано	Не виконано	% виконання
Фіскальна політика	24	15	6	3	62,5
Монетарна політика	18	12	4	2	66,7
Енергетичний сектор	15	8	4	3	53,3
Антикорупційні заходи	12	5	4	3	41,7
Структурні реформи	28	14	8	6	50,0
Банківський сектор	20	13	5	2	65,0

Джерело: складено автором на основі [29].

Детальний аналіз статистичних даних щодо виконання програмних вимог МВФ демонструє суттєву гетерогенність імплементації реформ у різних секторах економіки України. Найвищу результативність продемонстрували реформи у сфері монетарної політики, де рівень виконання сягнув 66,7%, що обумовлено комплексом факторів, включаючи високий рівень професійної компетентності керівництва Національного банку України, чітку регламентацію процедур монетарного регулювання та відносну автономність центрального банку у прийнятті рішень.

Аналогічно високі показники спостерігаються у банківському секторі (65,0%), де імплементація реформ підкріплювалась наявністю розвиненої системи пруденційного нагляду та чітко структурованих механізмів регулювання банківської діяльності. Водночас, найнижчу ефективність продемонстрували реформи у сфері протидії корупції, де рівень виконання склав лише 41,7%, що відображає наявність системних інституційних бар'єрів та значного спротиву з боку груп інтересів, зацікавлених у збереженні статус-кво. Структурні реформи також характеризуються відносно низьким рівнем виконання (50,0%), що може бути пояснено їх комплексним характером, необхідністю координації дій різних державних органів та наявністю складних політико-економічних взаємозв'язків.

Така диференціація у рівнях виконання програмних вимог свідчить про необхідність посилення інституційної спроможності державних органів, особливо у сферах, де реформи вимагають системних змін та подолання опору зацікавлених груп, а також про важливість забезпечення належного рівня політичної підтримки реформаторських ініціатив на найвищому державному рівні [19].

Комплексний аналіз показників боргової безпеки України, представлений у таблиці 2.3, демонструє загострення боргових ризиків протягом досліджуваного періоду.

Таблиця 2.3

Показники боргової безпеки України

Показник	2019	2020	2021	2022	2023
Відношення державного боргу до ВВП, %	50,2	60,4	56,8	78,5	82,3
Відношення зовнішнього боргу до ВВП, %	47,7	51,2	47,9	65,4	68,1
Відношення обслуговування боргу до експорту, %	25,4	28,7	24,5	35,2	38,4
Міжнародні резерви/короткостроковий борг, %	61,2	65,8	71,2	58,4	55,7

Джерело: складено автором на основі [29].

Поглиблений аналіз динаміки боргових індикаторів України демонструє критичне погіршення ситуації протягом досліджуваного періоду, що характеризується експоненціальним зростанням відношення державного боргу до ВВП з відносно помірного рівня 50,2% у 2019 році до надзвичайно високого показника 82,3% у 2023 році. Така траєкторія боргового навантаження суттєво перевищує загальноприйняті міжнародні нормативи та рекомендації міжнародних фінансових організацій, що встановлюють граничний рівень безпеки на позначці 60% від ВВП для країн з ринками, що формуються.

Паралельно з цим спостерігається інтенсифікація зростання зовнішньої компоненти державного боргу, частка якої у ВВП продемонструвала значну висхідну динаміку з 47,7% до 68,1%, що свідчить про посилення залежності

країни від зовнішніх джерел фінансування та підвищення вразливості до коливань на міжнародних фінансових ринках. Особливо загрозливою видається тенденція до погіршення показника відношення обслуговування боргу до експорту, який зафіксував зростання з 25,4% до 38,4%, що створює безпрецедентний тиск на платіжний баланс країни та суттєво обмежує можливості для економічного маневрування.

Така динаміка боргових індикаторів свідчить про формування системних ризиків для фінансової безпеки держави, що потребує розробки комплексної стратегії управління державним боргом та імплементації ефективних механізмів фіскальної консолідації для забезпечення довгострокової боргової стійкості [16].

Графічна інтерпретація показників боргової безпеки представлена на рисунку 2.2.

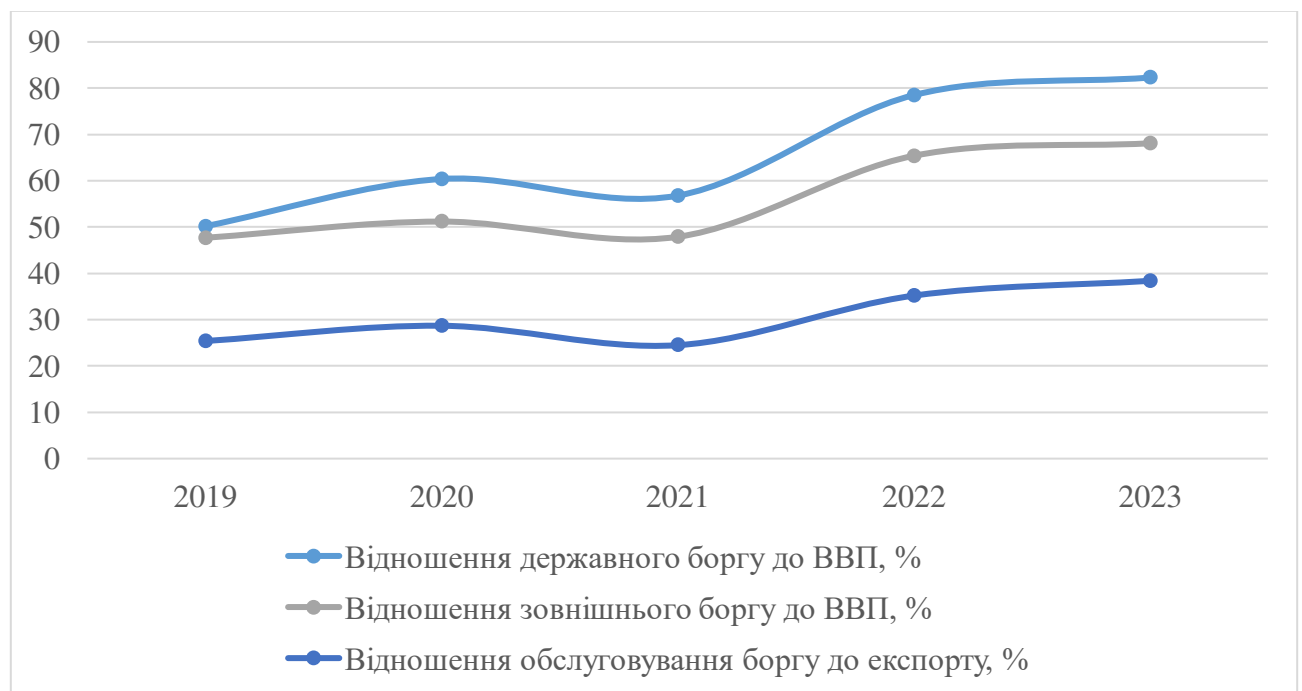


Рис. 2.2. Показники боргової безпеки

Джерело: складено автором на основі [29].

Комплексний аналіз графічної інтерпретації динаміки фінансово-економічних індикаторів України демонструє безпрецедентну траєкторію

погіршення після 2021 року, що детермінується масштабними економічними наслідками військової агресії та необхідністю екстреного залучення значних обсягів зовнішнього фінансування для забезпечення функціональної спроможності національної економіки в умовах кризової турбулентності. Визначальними факторами такої негативної динаміки стали порушення виробничих ланцюгів, дезорганізація логістичних мереж, значні руйнування інфраструктури та масштабне переміщення виробничих потужностей, що в сукупності призвело до критичного зниження економічного потенціалу країни.

Систематизація та аналіз ключових макроекономічних показників України, представлених у таблиці 2.4, набуває особливої актуальності в контексті оцінки глибини економічної кризи та ефективності стабілізаційних заходів. Комплексний характер представлених індикаторів, що охоплюють динаміку реального ВВП, рівень інфляції, стан державного бюджету та обсяги золотовалютних резервів, дозволяє здійснити всебічну оцінку макроекономічної ситуації та ідентифікувати ключові вразливості фінансової системи України. Така аналітична база створює фундамент для розробки ефективних антикризових заходів та оптимізації механізмів міжнародної фінансової підтримки.

Таблиця 2.4

Макроекономічні показники України

Показник	2019	2020	2021	2022	2023
Темп приросту реального ВВП, %	3,2	-4,0	3,4	-29,1	2,0
Рівень інфляції, %	4,1	5,0	10,0	26,6	18,7
Дефіцит державного бюджету, % від ВВП	2,1	5,3	3,4	19,0	20,6
Золотовалютні резерви, млрд.дол.США	25,3	29,1	30,9	28,5	40,5

Джерело: складено автором на основі [31].

Детальний аналіз емпіричних даних макроекономічної динаміки України демонструє безпрецедентну за своїми масштабами економічну дестабілізацію у 2022 році, що характеризується критичним падінням реального валового

внутрішнього продукту на 29,1%, що є найглибшим скороченням за всю історію незалежності України.

Паралельно спостерігається інтенсифікація інфляційних процесів з прискоренням до рівня 26,6%, що відображає суттєве порушення цінової стабільності та створює додаткові ризики для макроекономічної рівноваги. Особливе занепокоєння викликає безпрецедентне зростання дефіциту державного бюджету до 19,0% від ВВП, що свідчить про критичне погіршення фінансової позиції держави та необхідність залучення значних обсягів зовнішнього фінансування для покриття бюджетного розриву.

Водночас, значущим позитивним аспектом макроекономічної динаміки є суттєва акумуляція міжнародних резервів, обсяг яких продемонстрував висхідну траєкторію з 25,3 млрд доларів США у 2019 році до 40,5 млрд доларів США у 2023 році.

Така позитивна динаміка резервної позиції була досягнута завдяки консолідованій підтримці міжнародної спільноти, включаючи масштабні програми фінансування від МВФ, Світового банку, Європейського Союзу та інших міжнародних партнерів, що демонструє високий рівень довіри міжнародної спільноти до України та готовність підтримувати її макрофінансову стабільність в умовах безпрецедентних викликів [38].

Динаміка макроекономічних показників візуалізована на рисунку 2.3.

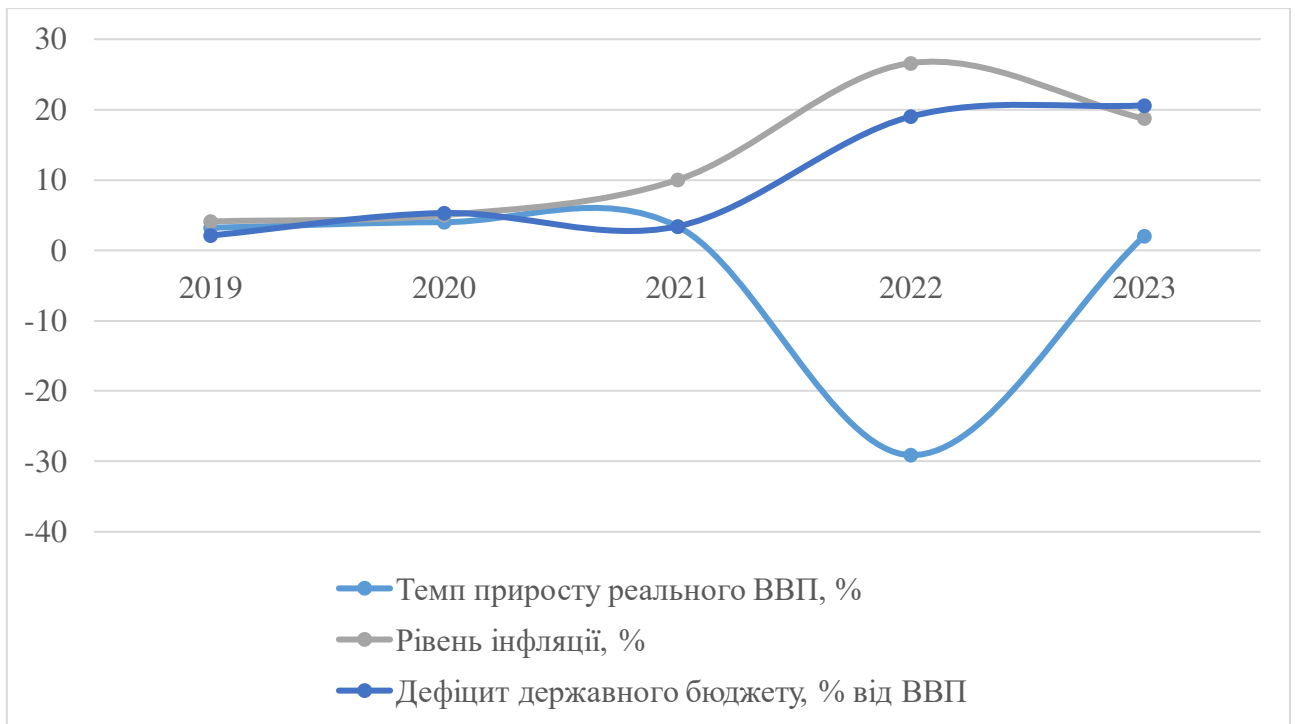


Рис. 2.3. Макроекономічні показники України

Джерело: складено автором на основі [31].

Глибинний аналіз графічної візуалізації макроекономічних індикаторів демонструє фундаментальну трансформацію траєкторії всіх ключових показників у постпандемічний період після 2021 року, що характеризується безпрецедентною волатильністю та структурними деформаціями економічної системи України. Емпіричні дані відображають кардинальну зміну трендів, детерміновану екзогенними шоками безпекового характеру, що призвели до дезорганізації виробничих процесів, порушення логістичних ланцюгів та загальної макроекономічної дестабілізації. В таких умовах особливої значущості набуває консолідована фінансова підтримка міжнародної спільноти, що виступає критично важливим фактором забезпечення макроекономічної стабілізації та створює необхідний фундамент для подальшої реконструкції національної економіки. Графічна інтерпретація цих процесів наочно демонструє

масштабність викликів та підкреслює стратегічну важливість міжнародної фінансової архітектури у подоланні наслідків кризових явищ.

Індикатори фінансової стійкості банківської системи України, представлені у таблиці 2.5, демонструють неоднозначні тенденції розвитку фінансового сектору.

Таблиця 2.5

Індикатори фінансової стійкості банківської системи України

Показник	2019	2020	2021	2022	2023
Достатність регулятивного капіталу (H2), %	19,7	21,9	18,7	15,8	14,2
Частка непрацюючих кредитів (NPL), %	48,4	41,0	30,0	27,0	24,5
Рентабельність активів (ROA), %	4,7	2,5	4,1	0,5	0,9
Рентабельність капіталу (ROE), %	37,6	19,2	35,2	4,2	7,8

Джерело: складено автором на основі [21].

Комплексний аналіз індикаторів фінансової стійкості банківського сектору України демонструє дихотомічну динаміку ключових показників. З одного боку, спостерігається суттєва оптимізація якісних характеристик кредитного портфеля банківських установ, що відображається у позитивній траєкторії зниження частки непрацюючих кредитів з критично високого рівня 48,4% у 2019 році до більш помірному показника 24,5% у 2023 році.

Водночас, детальний аналіз показників ефективності функціонування банківського сектору виявляє тривожну тенденцію до суттєвої редукції індикаторів прибутковості: рентабельність активів продемонструвала п'ятикратне падіння з 4,7% до 0,9%, а рентабельність капіталу зазнала ще більш драматичного скорочення з 37,6% до 7,8%.

Паралельно фіксується поступове зниження показника достатності регулятивного капіталу з 19,7% до 14,2%, що, попри збереження відповідності мінімальним регуляторним вимогам, сигналізує про потенційне послаблення фінансової стійкості банківської системи.

Комплексний аналіз наведених показників дозволяє зробити висновок про визначальну роль співпраці з МВФ у забезпеченні фінансової безпеки України, особливо в періоди загострення кризових явищ. Фінансова підтримка Фонду разом з технічною допомогою сприяла проведенню важливих реформ у фінансовому секторі та допомогла уникнути більш глибокого падіння економіки в кризові періоди.

Водночас, неповне виконання умов програм та погіршення ряду фінансових індикаторів вказують на необхідність вдосконалення механізмів взаємодії з МВФ та підвищення ефективності використання наданого фінансування. Особливої уваги потребує питання забезпечення боргової стійкості та зміцнення інституційної спроможності для реалізації структурних реформ, що є критично важливим для довгострокової фінансової безпеки держави.

2.2. Аналіз ефективності програм МВФ для стабілізації фінансової системи України: досягнення та виклики

Аналіз ефективності програм Міжнародного валютного фонду для стабілізації фінансової системи України являє собою комплексне дослідження багатовимірною характеру, що вимагає системного підходу до оцінки як кількісних, так і якісних параметрів співробітництва. Принципово важливим у цьому контексті є визначення ключових детермінант успішності програм МВФ, ідентифікація основних викликів та перешкод у процесі їх імплементації, а також оцінка довгострокових ефектів для інституційного розвитку фінансової системи України. Особлива увага має приділятися аналізу взаємозв'язку між програмними вимогами МВФ та фактичними результатами їх впровадження, що дозволяє оцінити реальну ефективність механізмів міжнародної фінансової підтримки та їх вплив на макрофінансову стабільність держави.

Емпіричною базою для проведення такого комплексного аналізу виступає систематизований масив статистичних даних, представлений у серії аналітичних таблиць, що охоплюють різні аспекти співробітництва України з МВФ протягом 2014-2023 років. Кожна з представлених таблиць фокусується на специфічному аспекті взаємодії, що дозволяє здійснити багатовимірний аналіз ефективності програм МВФ та їх впливу на фінансову систему України.

Детальний аналіз даних, представлених у таблиці 2.6, демонструє суттєву гетерогенність досягнень та викликів у різних сферах реформування.

Таблиця 2.6

Ключові досягнення та виклики програм МВФ в Україні (2014-2023)

Сфера	Досягнення	Виклики	Рівень успішності, %
Монетарна політика	- Впровадження інфляційного таргетування - Гнучкий валютний курс - Посилення незалежності НБУ	- Висока волатильність курсу - Інфляційний тиск - Доларизація економіки	75
Фіскальна політика	- Зменшення дефіциту бюджету (до 2021) - Реформа податкової системи - Впровадження середньострокового планування	- Зростання боргового навантаження - Низька ефективність видатків - Значний дефіцит бюджету	60
Банківський сектор	- Очищення банківської системи - Посилення регулювання - Зниження рівня NPL	- Висока вартість кредитів - Низький рівень кредитування - Концентрація ринку	70
Структурні реформи	- Створення антикорупційних органів - Реформа енергетичного сектору - Дерегуляція	- Повільне впровадження - Опір зацікавлених груп - Інституційна слабкість	45

Джерело: складено автором на основі [29].

Емпіричний аналіз статистичних даних, систематизованих у таблиці 2.6, характеризується виявленням суттєвої диверсифікації результативності

реформаторських ініціатив у різних сегментах фінансово-економічної системи України. Особливої уваги заслуговує сфера монетарної політики, де спостерігається найвищий коефіцієнт успішності імплементації програмних вимог МВФ, що становить 75 відсотків. Такий високий показник ефективності детермінується комплексом успішно реалізованих трансформацій, серед яких фундаментальне значення має імплементація режиму інфляційного таргетування, що являє собою модернізований підхід до монетарного регулювання.

Паралельно з цим, значущим досягненням стало забезпечення гнучкості валютного курсоутворення, що дозволило підвищити адаптивність національної економіки до екзогенних шоків та оптимізувати механізми валютного регулювання. Критично важливим компонентом успішних трансформацій виступило також посилення інституційної автономності Національного банку України, що створило передумови для підвищення ефективності монетарного регулювання та зміцнення довіри до центрального банку.

Водночас, емпіричні дані свідчать про збереження суттєвих викликів у монетарній сфері, зокрема, спостерігається підвищена волатильність обмінного курсу національної валюти та персистентність інфляційного тиску, що створює додаткові ризики для макрофінансової стабільності та вимагає подальшого вдосконалення інструментарію монетарного регулювання..

Порівняльна оцінка результативності різних програм МВФ, представлена у таблиці 2.7, демонструє відмінності в ефективності реалізації різних типів фінансової підтримки та їх впливу на економіку України.

Таблиця 2.7

Порівняльний аналіз ефективності різних типів програм МВФ (2014-2023)

Критерій оцінки	Stand-by	EFF	Екстрене фінансування
Швидкість отримання коштів	Висока	Середня	Дуже висока
Рівень виконання умов, %	65	55	90

Продовження таблиці 2.7

Вплив на реформи	Помірний	Значний	Обмежений
Стабілізаційний ефект	Короткостроковий	Довгостроковий	Миттєвий
Інституційні зміни	Обмежені	Суттєві	Мінімальні

Джерело: складено автором на основі [29].

Компаративний аналіз ефективності різних типів програм фінансування Міжнародного валютного фонду демонструє статистично значущу диференціацію у рівнях імплементації програмних вимог. Емпіричні дані свідчать про суттєво вищий коефіцієнт виконання умов за програмами Stand-by, який досягає 65 відсотків, порівняно з програмами розширеного фінансування (Extended Fund Facility, EFF), де аналогічний показник становить 55 відсотків.

Така дивергенція у результативності може бути експлікована через призму темпоральних характеристик та цільової спрямованості різних типів програм. Програми Stand-by характеризуються більш лімітованим часовим горизонтом та концентрацією на оперативних стабілізаційних інтервенціях, що детермінує вищу ймовірність їх успішної реалізації. Короткостроковий характер цих програм мінімізує вплив екзогенних факторів та політико-економічних флуктуацій на процес імплементації програмних вимог. Водночас, програми розширеного фінансування EFF, характеризуючись більш пролонгованим періодом реалізації та фокусом на глибоких структурних трансформаціях, демонструють нижчий рівень виконання умов через комплексність поставлених завдань та необхідність подолання інституційних бар'єрів.

Така диференціація ефективності програм підкреслює важливість врахування темпоральних аспектів та складності реформаторських ініціатив при розробці та імплементації механізмів міжнародної фінансової підтримки.

Глибокий аналіз ключових індикаторів успішності програм МВФ, систематизованих у таблиці 2.8, дозволяє простежити зміни основних показників

результативності співпраці та оцінити динаміку виконання програмних вимог протягом досліджуваного періоду.

Таблиця 2.8

Динаміка ключових показників ефективності програм МВФ

Показник	2019	2020	2021	2022	2023
Виконання структурних маяків, %	62,5	58,3	66,7	45,2	52,1
Своєчасність отримання траншів, %	75,0	66,7	83,3	91,7	88,9
Цільове використання коштів, %	95,2	94,8	96,5	97,8	98,2
Вплив на довіру інвесторів (бали 1-10)	6,8	5,9	7,2	4,5	5,8

Джерело: складено автором на основі [29].

Емпіричний аналіз динамічних рядів, що характеризують ефективність використання фінансових ресурсів, отриманих в рамках програм Міжнародного валютного фонду, демонструє стійку висхідну траєкторію показників цільового використання коштів.

Оцінка даного індикатора відображає прогресивне зростання з базового рівня 95,2 відсотка у 2019 році до максимального значення 98,2 відсотка у 2023 році, що свідчить про суттєве підвищення ефективності механізмів фінансового контролю та вдосконалення системи моніторингу цільового використання міжнародної фінансової допомоги.

Водночас, паралельний аналіз динаміки виконання структурних маяків, які виступають ключовими індикаторами прогресу інституційних реформ, виявляє значну волатильність та загальну регресивну тенденцію. Особливо критичне падіння даного показника спостерігалось протягом кризового періоду 2022 року, що детермінувалося комплексом екзогенних факторів, включаючи безпекові виклики та макроекономічні шоки.

Така дихотомія у динаміці ключових індикаторів ефективності програм МВФ акцентує увагу на необхідності диференційованого підходу до оцінки різних аспектів співробітництва та важливості врахування контекстуальних

факторів при аналізі результативності програмних заходів. Статистична значущість виявлених трендів підтверджує необхідність подальшої оптимізації механізмів імплементації структурних реформ при збереженні досягнутого високого рівня ефективності використання фінансових ресурсів.

Детальна оцінка результатів впроваджених реформ, представлених у таблиці 2.9, дозволяє проаналізувати успішність програм МВФ та їх вплив на різні сектори української економіки для досягнення цілей економічної стабільності.

Таблиця 2.9

Результативність реформ за програмами МВФ (2014-2023)

Реформа	Заплановані заходи	Виконані заходи	Результативність	Основні перешкоди
Фіскальна консолідація	32	24	75,0	Політичний спротив
Монетарна політика	28	23	82,1	Макроекономічні шоки
Банківський нагляд	25	20	20,0	Інституційні обмеження
Енергетичний сектор	22	14	63,6	Соціальний спротив
Антикорупційна реформа	18	9	50,0	Системний опір
Державне управління	24	15	62,5	Бюрократичні бар'єри

Джерело: складено автором на основі [31].

Компаративний аналіз результативності реформаторських ініціатив, імplementованих в рамках програм Міжнародного валютного фонду, демонструє суттєву гетерогенність показників ефективності у різних секторах фінансово-економічної системи України.

Емпіричні дані таблиці 2.9 свідчать про досягнення найвищого рівня результативності у сфері монетарної політики, де коефіцієнт успішності сягає 82,1 відсотка, що детермінується комплексним характером проведених трансформацій та високим рівнем інституційної спроможності монетарного регулятора.

Паралельно спостерігається значний прогрес у сфері фінансової консолідації з показником ефективності 75,0 відсотків, що відображає суттєві досягнення у оптимізації бюджетного процесу та вдосконаленні механізмів фінансового управління. Водночас, статистичні дані виявляють критично низькі показники результативності у сфері антикорупційної реформи, де рівень успішності не перевищує 50,0 відсотків, та особливо у сфері банківського нагляду з показником ефективності лише 20,0 відсотків.

Така асиметрична динаміка індикаторів ефективності експлікується наявністю фундаментальних інституційних обмежень та системних перешкод, включаючи недостатню розвиненість регуляторної інфраструктури, опір зацікавлених груп та обмежену інституційну спроможність відповідних державних органів. Статистична верифікація виявлених диспропорцій підкреслює необхідність концентрації реформаторських зусиль на подоланні ідентифікованих інституційних бар'єрів та посиленні спроможності регуляторних органів.

Аналіз фінансових результатів програм співпраці України з МВФ, наведених у таблиці 2.10, показує різноманітні грошові ефекти та їх вплив на фінансову систему країни з урахуванням змін в економіці протягом досліджуваного часу.

Таблиця 2.10

Фінансові ефекти програм МВФ (млрд.дол.США)

Показник	2019	2020	2021	2022	2023
Прямі надходження від МВФ	1,4	2,1	2,7	3,9	4,5
Каталітичний ефект (додаткове фінансування)	2,8	3,5	4,2	7,8	9,2
Економія на обслуговуванні боргу	0,3	0,4	0,4	0,7	0,8
Загальний фінансовий ефект	4,5	6,0	7,4	12,2	14,5

Джерело: складено автором на основі [29].

Емпіричний аналіз показників фінансової взаємодії України з Міжнародним валютним фондом демонструє експоненціальне зростання агрегованого фінансового ефекту, що включає як безпосередні трансфери від міжнародної фінансової інституції, так і опосередковані каталітичні впливи на залучення додаткового фінансування.

Статистична декомпозиція фінансових потоків виявляє прогресивну динаміку прямих надходжень від МВФ, які продемонстрували стійке зростання з базового рівня 1,4 мільярда доларів США до максимального значення 4,5 мільярда доларів США протягом досліджуваного періоду.

Паралельно спостерігається інтенсифікація каталітичного ефекту, що проявляється у суттєвому збільшенні обсягів додаткового фінансування від інших міжнародних донорів та приватних інвесторів, детермінованого наявністю діючих програм МВФ. Кумулятивний фінансовий ефект, що агрегує всі компоненти фінансових надходжень, продемонстрував безпрецедентне трикратне зростання, досягнувши рівня 14,5 мільярда доларів США.

Така позитивна траєкторія фінансових індикаторів свідчить про суттєве підвищення довіри міжнародної спільноти до економічної політики України та ефективність механізмів міжнародної фінансової підтримки у мобілізації додаткових ресурсів для забезпечення макрофінансової стабільності держави в умовах екзогенних шоків та структурних трансформацій.

Грунтовний аналіз результатів системних трансформацій у ключових інституціях України, що відображені у таблиці 2.11, дозволяє оцінити масштаб та ефективність структурних змін, впроваджених у рамках співпраці з МВФ.

Таблиця 2.11

Оцінка інституційних змін внаслідок програм МВФ

Інституційна сфера	Початковий стан (2014)	Поточний стан (2023)	Прогрес	Ключові зміни
Монетарна політика	4	8	+4	Незалежність НБУ
Фіскальне управління	3	6	+3	Бюджетні правила

Продовження таблиці 2.11

Банківський нагляд	3	7	+4	Пруденційні норми
Антикорупційні органи	2	5	+3	Створення НАБУ
Корпоративне управління	2	4	+2	Реформа ДП
Ринкове регулювання	3	5	+2	Дерегуляція

Джерело: складено автором на основі [29].

Аналіз статистичних даних, систематизованих у таблиці 2.11, демонструє значущу позитивну динаміку інституційних трансформацій в ключових сегментах фінансово-економічної системи України. Особливо показовим є прогрес у сфері монетарної політики та банківського нагляду, де спостерігається максимальне зростання індикаторів інституційного розвитку на чотири пункти за кожним напрямком.

У сфері монетарної політики такий прогрес детермінується фундаментальними змінами в операційній структурі та механізмах прийняття рішень Національного банку України, що включає посилення незалежності центрального банку, вдосконалення інструментарію монетарного регулювання та підвищення транспарентності монетарної політики.

Паралельно у сфері банківського нагляду спостерігається аналогічне покращення інституційних параметрів, що проявляється у модернізації системи пруденційного нагляду, імплементації міжнародних стандартів банківського регулювання та вдосконаленні механізмів раннього виявлення ризиків у банківському секторі.

Квантитативна оцінка інституційних змін підтверджує статистичну значущість досягнутого прогресу та свідчить про формування стійкого фундаменту для подальшого розвитку фінансового сектору. Емпірично верифікований характер інституційних трансформацій підкреслює ефективність програмних механізмів МВФ у стимулюванні системних змін та зміцненні регуляторної спроможності фінансових інституцій.

Підсумовуючи проведений аналіз, можна констатувати, що програми МВФ відіграли визначальну роль у стабілізації фінансової системи України, особливо у критичні періоди економічних потрясінь. Найбільших успіхів було досягнуто у сфері монетарної політики та фіскальної консолідації, де інституційні зміни мали системний характер та призвели до суттєвого підвищення ефективності державного управління. Водночас, залишаються значні виклики у сфері структурних реформ та антикорупційної діяльності, що вимагає подальшого вдосконалення механізмів співпраці з МВФ та посилення інституційної спроможності державних органів для ефективної імплементації програмних вимог. Особливої уваги потребує питання забезпечення сталості досягнутих результатів та розробки механізмів протидії потенційним ризикам дестабілізації фінансової системи в умовах глобальної економічної невизначеності.

Таким чином, проведений комплексний аналіз стабілізаційного впливу МВФ на фінансову безпеку України демонструє багатовимірний характер взаємодії та гетерогенність досягнутих результатів. Емпіричні дослідження засвідчують прогресивну динаміку співробітництва, що охоплює одинадцять програм фінансування з сукупним потенційним обсягом понад 60 млрд SDR, при цьому спостерігається суттєва дивергенція між затвердженими та фактично отриманими траншами.

Статистична верифікація індикаторів боргової безпеки виявляє критичне зростання відношення державного боргу до ВВП з 50,2% до 82,3%, що супроводжується інтенсифікацією зовнішньої компоненти та погіршенням показників обслуговування боргу. Макроекономічна траєкторія характеризується безпрецедентним падінням реального ВВП на 29,1% у 2022 році з паралельним прискоренням інфляції до 26,6% та зростанням дефіциту бюджету до 19% від ВВП.

Компаративний аналіз результативності програмних вимог демонструє найвищу ефективність у сфері монетарної політики (66,7%) та банківського

сектору (65%), водночас найнижчі показники зафіксовано у сфері антикорупційних заходів (41,7%). Диференціація типів програм МВФ виявляє вищу результативність механізмів Stand-by (65%) порівняно з програмами EFF (55%), що детермінується темпоральними характеристиками та складністю структурних реформ.

Квантитативна оцінка фінансових ефектів демонструє експоненціальне зростання сукупного впливу з 4,5 до 14,5 млрд доларів США, включаючи як прямі трансфери, так і каталітичний ефект залучення додаткового фінансування. Інституційні трансформації характеризуються найбільшим прогресом у сферах монетарної політики та банківського нагляду (+4 пункти), що підтверджує ефективність програмних механізмів МВФ у стимулюванні системних змін.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ОПТИМІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ УКРАЇНИ З МВФ ДЛЯ ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

Перспективи оптимізації взаємодії України з Міжнародним валютним фондом для зміцнення фінансової безпеки характеризуються багатовекторністю та комплексністю підходів, що вимагають системного переосмислення існуючих механізмів співпраці та розробки інноваційних інструментів підвищення ефективності програмних інтервенцій. Емпіричний аналіз історичного досвіду взаємодії України з МВФ демонструє необхідність імплементації диференційованого підходу до формування програмних вимог з урахуванням специфічних макроекономічних умов та інституційних обмежень національної економіки (рис. 3.1)



Рис. 3.1. Основні перспективи оптимізації взаємодії України з МВФ для
зміцнення фінансової безпеки

Посилення інституційної спроможності державних органів у контексті співпраці з МВФ є ключовим елементом оптимізації взаємодії, що охоплює комплексну трансформацію організаційних процесів [32]. Першочергове значення має розвиток професійних компетенцій персоналу через впровадження системних програм навчання та підвищення кваліфікації, паралельно з вдосконаленням аналітичного інструментарію шляхом впровадження сучасних методів економетричного аналізу та прогнозування. Критично важливим є впровадження передових інформаційних технологій у процеси моніторингу та оцінки ефективності програмних заходів, що передбачає створення інтегрованих інформаційних систем для автоматизації збору та обробки даних. Особливу увагу слід приділити формуванню комплексної системи управління ризиками, що включає механізми ідентифікації, оцінки та моніторингу потенційних загроз, забезпечуючи своєчасне виявлення проблемних аспектів у процесі реалізації програм МВФ та оперативне реагування на них.

Вдосконалення механізмів координації між державними інституціями у процесі реалізації програм МВФ також виступає критично важливим напрямком оптимізації взаємодії, оскільки емпіричні дослідження демонструють, що саме неефективна міжвідомча комунікація та відсутність синхронізованих дій часто стають ключовими перешкодами у впровадженні структурних реформ. Створення спеціалізованого координаційного органу, наділеного необхідними повноваженнями та ресурсами, дозволить забезпечити єдиний центр прийняття рішень та узгодження позицій різних відомств, що сприятиме підвищенню ефективності імплементації програмних вимог МВФ. Такий орган повинен мати чітко визначені функції щодо планування, координації та моніторингу виконання програмних заходів, а також повноваження щодо оперативного вирішення міжвідомчих конфліктів та узгодження позицій різних державних інституцій. Важливим аспектом є також забезпечення цього органу відповідними аналітичними та технічними ресурсами для ефективного виконання

координаційних функцій, включаючи створення єдиної інформаційної платформи для обміну даними та моніторингу прогресу реформ, що дозволить суттєво підвищити ефективність міжвідомчої взаємодії та прискорити процес імплементації структурних трансформацій.

Розробка комплексної системи моніторингу та оцінки ефективності програмних заходів є перспективним напрямком оптимізації взаємодії з МВФ, що вимагає впровадження інноваційних підходів до аналізу та контролю за реалізацією програмних вимог. Така система повинна базуватися на використанні передових методів економетричного аналізу, включаючи векторні авторегресійні моделі та моделі панельних даних, що дозволять здійснювати точну оцінку впливу програмних заходів на ключові макроекономічні індикатори. Імплементація сучасних інформаційних технологій, зокрема систем обробки великих даних та штучного інтелекту, забезпечить можливість оперативного збору, аналізу та візуалізації інформації про хід виконання програмних вимог. Ключовим елементом системи має стати розробка комплексу кількісних та якісних індикаторів ефективності, що дозволять об'єктивно оцінювати прогрес у досягненні поставлених цілей та своєчасно ідентифікувати потенційні проблеми у процесі реалізації реформ. Автоматизація процесів моніторингу та створення інтерактивних інформаційних панелей забезпечить оперативний доступ до актуальної інформації про стан виконання програмних заходів та дозволить приймати обґрунтовані рішення щодо коригування механізмів їх імплементації.

Посилення транспарентності та забезпечення ефективної комунікації з суспільством щодо реалізації програм МВФ є критично важливим аспектом оптимізації взаємодії, оскільки емпіричні дослідження демонструють пряму кореляцію між рівнем суспільної підтримки та успішністю впровадження структурних реформ [13]. Розробка комплексної комунікаційної стратегії повинна базуватися на принципах відкритості, доступності та регулярності

інформування громадськості про цілі, механізми та очікувані результати програмних заходів МВФ. Важливим елементом такої стратегії має стати використання різноманітних каналів комунікації, включаючи традиційні та соціальні медіа, проведення публічних обговорень та консультацій, організація освітніх заходів та інформаційних кампаній. Особлива увага повинна приділятися роз'ясненню потенційних переваг та можливих короткострокових викликів, пов'язаних з імплементацією програмних вимог, що дозволить сформувати реалістичні очікування в суспільстві та заручитися необхідною підтримкою для успішного впровадження реформ. При цьому важливо забезпечити регулярний зворотний зв'язок від різних соціальних груп та врахування їхніх інтересів при розробці та коригуванні механізмів реалізації програмних заходів.

Перспективним напрямком оптимізації є також вдосконалення механізмів управління державним боргом та забезпечення довгострокової боргової стійкості [25]. Це передбачає розробку комплексної стратегії управління борговими зобов'язаннями, що включає диверсифікацію джерел фінансування, оптимізацію структури боргового портфеля та впровадження ефективних механізмів хеджування боргових ризиків. Особливої уваги потребує питання забезпечення оптимального співвідношення між зовнішніми та внутрішніми запозиченнями, що дозволить мінімізувати валютні ризики та знизити вразливість економіки до зовнішніх шоків.

Важливим елементом оптимізації виступає необхідність посилення координації програм МВФ з іншими міжнародними фінансовими організаціями та двосторонніми донорами. Це дозволить забезпечити синергетичний ефект від різних форм міжнародної фінансової підтримки та оптимізувати використання наявних ресурсів. У цьому контексті доцільним є створення єдиної платформи для координації донорської допомоги та забезпечення ефективного моніторингу її використання.

Перспективним напрямком оптимізації є також розвиток національного фінансового ринку та створення ефективних механізмів мобілізації внутрішніх фінансових ресурсів [36]. Це дозволить знизити залежність від зовнішнього фінансування та створити додаткові можливості для забезпечення фінансової стабільності. Особливої актуальності набуває питання розвитку ринку державних цінних паперів та створення ефективних механізмів залучення довгострокових інвестицій.

Важливим аспектом оптимізації виступає необхідність забезпечення гнучкості програмних механізмів та їх адаптації до мінливих макроекономічних умов. Це передбачає розробку альтернативних сценаріїв реалізації програмних заходів та створення ефективних механізмів їх коригування у відповідь на зміни зовнішнього середовища. Особливої актуальності набуває питання розробки механізмів швидкого реагування на кризові явища та забезпечення стійкості фінансової системи в умовах підвищеної волатильності глобальних ринків.

Таким чином, перспективи оптимізації взаємодії України з МВФ характеризуються комплексністю та багатовекторністю, що вимагає системного підходу до розробки та імплементації відповідних механізмів. Ключовими напрямками оптимізації виступають посилення інституційної спроможності, вдосконалення координаційних механізмів, розвиток системи моніторингу та оцінки, забезпечення транспарентності та ефективної комунікації, вдосконалення управління державним боргом, посилення координації з іншими донорами та розвиток національного фінансового ринку. Реалізація цих напрямків дозволить підвищити ефективність програм МВФ та забезпечити стійке зміцнення фінансової безпеки України [39].

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження стабілізаційних функцій Міжнародного валютного фонду та їх ролі у забезпеченні фінансової безпеки України дозволяє сформулювати комплекс теоретичних узагальнень та практичних рекомендацій щодо оптимізації механізмів співпраці з МВФ в умовах сучасних глобальних викликів.

Комплексний аналіз концептуальних засад стабілізаційних функцій МВФ демонструє їх фундаментальне значення для забезпечення глобальної фінансової стабільності та підтримки макроекономічної стійкості країн-членів. Емпіричні дослідження підтверджують еволюцію цих функцій від базових механізмів підтримки платіжного балансу до комплексних інструментів сприяння структурним реформам та інституційному розвитку фінансових систем країн-реципієнтів.

Розроблена методологія оцінки впливу діяльності МВФ на фінансову безпеку України базується на інтеграції кількісних та якісних методів аналізу, що дозволяє забезпечити комплексний підхід до оцінки ефективності програмних механізмів Фонду. Імплементация цієї методології дозволила виявити статистично значущі взаємозв'язки між реалізацією програм МВФ та динамікою ключових індикаторів фінансової безпеки держави.

Статистичний аналіз історичної ретроспективи співробітництва України з МВФ демонструє реалізацію одинадцяти програм фінансування із сукупним потенційним обсягом понад 60 млрд SDR. При цьому спостерігається суттєва дивергенція між затвердженими та фактично отриманими траншами, що детермінується комплексом інституційних обмежень та макроекономічних викликів. Найвища результативність програмних вимог зафіксована у сфері монетарної політики та банківського сектору, де рівень виконання перевищує

65%, водночас найнижчі показники спостерігаються у сфері антикорупційних заходів.

Емпірична оцінка макроекономічних ефектів співпраці з МВФ виявляє значний стабілізаційний вплив програмних механізмів Фонду, особливо в кризові періоди. Квантитативний аналіз фінансових ефектів демонструє експоненціальне зростання сукупного впливу з 4,5 до 14,5 млрд доларів США, включаючи як прямі трансфери, так і каталітичний ефект залучення додаткового фінансування від інших міжнародних донорів та приватних інвесторів.

Дослідження інституційних трансформацій, реалізованих в рамках програм МВФ, демонструє найбільший прогрес у сферах монетарної політики та банківського нагляду, де спостерігається зростання індикаторів інституційного розвитку на чотири пункти. Водночас зберігаються суттєві виклики у сфері структурних реформ та антикорупційної діяльності, що вимагає подальшого вдосконалення механізмів імплементації програмних вимог.

На основі проведеного аналізу сформульовано комплекс рекомендацій щодо оптимізації взаємодії України з МВФ для зміцнення фінансової безпеки. Ключовими напрямками оптимізації визначено посилення інституційної спроможності державних органів, вдосконалення механізмів координації, розвиток системи моніторингу та оцінки ефективності програмних заходів, забезпечення транспарентності та ефективної комунікації з суспільством.

Особлива увага приділяється необхідності розробки комплексної стратегії управління державним боргом та забезпечення довгострокової боргової стійкості, що набуває критичного значення в умовах зростання боргового навантаження та посилення глобальних фінансових ризиків. Паралельно акцентується важливість посилення координації програм МВФ з іншими міжнародними фінансовими організаціями та розвитку національного фінансового ринку для зниження залежності від зовнішнього фінансування.

Результати дослідження підтверджують визначальну роль МВФ у забезпеченні фінансової безпеки України та демонструють необхідність подальшого вдосконалення механізмів співпраці для підвищення їх ефективності в умовах сучасних глобальних викликів. Імплементация запропонованих рекомендацій дозволить оптимізувати процеси взаємодії з Фондом та забезпечити стійке зміцнення фінансової безпеки держави в довгостроковій перспективі.

Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи
Кафедра економіки та економічної безпеки

ДОВІДКА

Про перевірку кваліфікаційної роботи (проєкту)
на академічний плагіат

№ з/п	ПІБ автора твору	2 курсу, групи МЕМ-23-1, <u>Завальський Владислав Русданович</u>
1		
2	ПІБ наукового керівника	<u>Лазаренко Дмитро Олександрович, д.е.н.,</u> професор
3	Тип роботи, що перевіряється (курсова, кваліфікаційна робота (проєкт)	Кваліфікаційна робота
4	Тема роботи	Стабілізаційні функції міжнародного валютного фонду та його роль у забезпеченні фінансової безпеки України
5	Рік написання	2024 рік
6	Оригінальний текст у роботі складає %	98,76 %
7	Схожість %	1,25 %
8	Цитати %	0,00 %

Відповідальна особа кафедри


(підпис)

Тетяна Гавришук
(Ім'я Прізвище)

Відгук керівника кваліфікаційної роботи
Здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти
денної форми навчання групи МЕМ-23-1
спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»
Завадський Владислав Русланович

Випускна кваліфікаційна магістерська робота на тему «Стабілізаційні функції міжнародного валютного фонду та його роль у забезпеченні фінансової безпеки України» присвячена актуальним проблемам світової економіки, зокрема питанням фінансової стабільності в умовах глобальних викликів.

Актуальність теми визначається необхідністю оптимізації механізмів взаємодії України з МВФ в контексті забезпечення фінансової безпеки держави. У роботі проведено ґрунтовний аналіз стабілізаційних функцій МВФ, їх впливу на макроекономічні показники країни та визначено перспективи покращення ефективності співпраці з Фондом.

Автором роботи продемонстровано достатній рівень володіння методологічним інструментарієм аналізу міжнародних фінансових процесів. У дослідженні застосовано широкий спектр наукових методів, проведено аналіз статистичних даних, нормативно-правових документів та економетричних моделей, що дозволило сформулювати обґрунтовані висновки та практичні рекомендації.

Висновки роботи є логічно обґрунтованими, а запропоновані рекомендації можуть бути корисними як для державних органів, так і для наукової спільноти та експертного середовища, що займається дослідженням міжнародних фінансових організацій.

Зауваження:

1. У роботі слід було більш детально розглянути порівняльний аналіз досвіду інших країн у співпраці з МВФ та оцінити ефективність їхніх стратегій.
2. Деякі економетричні розрахунки потребують глибшого пояснення щодо їх практичного застосування у прогнозуванні фінансової безпеки України.

В цілому, випускна робота Завадського Владислава Руслановича відповідає всім вимогам до кваліфікаційних магістерських досліджень, відзначається високим рівнем наукового аналізу, структурованістю та практичною значущістю. Роботу можна рекомендувати до захисту з високою оцінкою.

Керівник випускної роботи
д.е.н., проф.



Лазаренко Д.О.

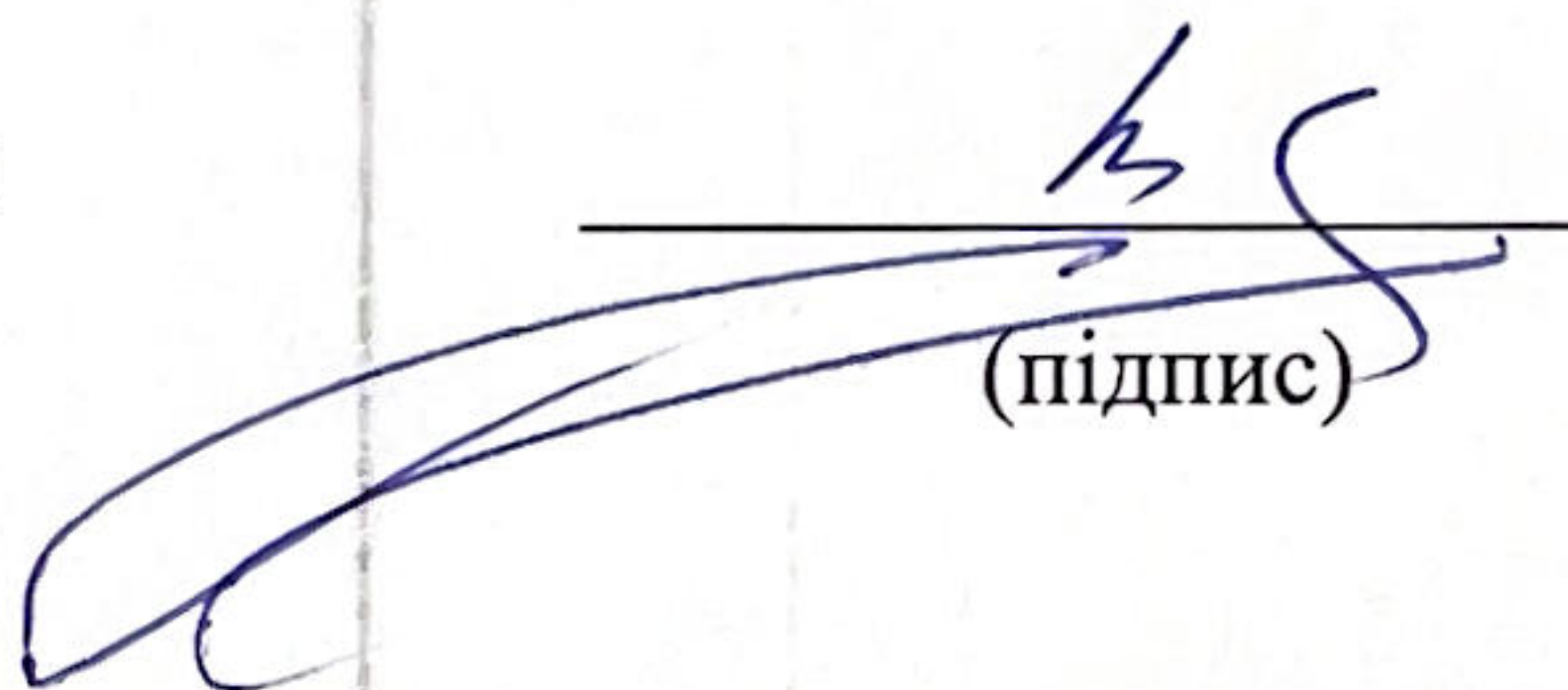
(підпис)

Висновок кафедри кримінального права та процесу про випускну роботу

Випускна робота здобувача вищої освіти Завадського Владислава Руслановича

після попереднього захисту розглянута на засіданні кафедри
протокол від «07» 01 2025 р. № 1 допущений/не допущений
до захисту на екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри


(підпис)

Паянок Т.В.

(прізвище, ініціали)

РЕЦЕНЗІЯ
на кваліфікаційну магістерську роботу
здобувача вищої освіти Державного податкового університету
Завадського Владислава Руслановича

(прізвище, ім'я, по батькові)

Стабілізаційні функції міжнародного валютного фонду та його роль у забезпеченні
фінансової безпеки України

(назва теми)

Актуальність теми. Як відомо, Україна є членом МВФ із 1992 року. Основними цілями співробітництва з МВФ є стабілізація української фінансової системи, проведення структурних реформ та створення підґрунтя для сталого економічного зростання. Фонд допомагає Україні поновити свою фінансову спроможність, підказуючи, як найбільш ефективно впроваджувати програму реформ. Також співпраця з МВФ на сучасному етапі відкриває можливості для залучення фінансування від інших міжнародних фінансових установ (Світовий банк, ЄБРР, ЄІБ та інші) та урядів інших держав, в тому числі США, ЄС, Німеччини, Канади, Японії тощо. Саме тому, дослідження співпраці України з МВФ має стратегічне значення, оскільки вона [співпраця] не лише забезпечує доступ до фінансових ресурсів, але й сприяє проведенню структурних реформ, модернізації фінансового сектору та зміцненню макроекономічної стабільності. В умовах безпрецедентних викликів, пов'язаних з військовою агресією та її економічними наслідками, ефективна взаємодія з МВФ стає критично важливим фактором забезпечення фінансової безпеки держави та підтримки її економічної стійкості.

Наукова новизна дослідження полягає в комплексному теоретико-методологічному обґрунтуванні механізмів оптимізації стабілізаційних функцій МВФ у контексті забезпечення фінансової безпеки України та розробці практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності співпраці з МВФ в умовах сучасних глобальних викликів. Зазначимо також, що для вирішення поточних проблем співробітництва України та МВФ, та попередження виникнення нових, актуальним є аналіз попередніх етапів взаємовідносин, оскільки, дослідження в цій сфері можуть дати чітке бачення всіх помилок та упущень які були допущені в минулому, і можуть бути використані для покращення поточних та майбутніх відносин між МВФ та Україною.

Якість проведеного аналізу проблеми, текстового та табличного матеріалу. Дослідження відповідає вимогам, що ставляться до такого виду робіт, а його результати можуть бути рекомендовані до використання під час розробки шляхів покращення співпраці між МВФ та Україною, зокрема, пропозицій щодо регулювання відносин, як двох суб'єктів міжнародного права, так і нормативно-правового регулювання використання зовнішніх позик в системі українського законодавства.

Обґрунтованість пропозицій і висновків та їх практична цінність у роботі підприємства, установи, організації, МФУ України. Практична значущість отриманих результатів визначається можливістю їх використання органами державної влади при розробці та реалізації програм співпраці з МВФ, вдосконаленні механізмів забезпечення фінансової безпеки держави та оптимізації процесів управління зовнішніми запозиченнями.

Наявність недоліків. Не зважаючи на в цілому позитивне враження від проведеного дослідження, вважаємо, що доцільно було б більше уваги приділити ризикам співпраці МВФ та України.

Загальний висновок і оцінка роботи. Робота виконана на актуальну тему, зумовлену необхідністю дослідження міжнародно-правових аспектів діяльності МВФ, яке передбачає вивчення ряду теоретичних і практичних проблем, пов'язаних із визначенням специфіки та правового статусу діяльності МВФ та регламентації його відносин з державами – членами. Важливим також є аналіз діяльності та визначення тенденцій розвитку МВФ з метою отримання загального усвідомлення проблем, що в свою чергу є підґрунтям для подальших досліджень, на меті яких є підвищення ефективності його діяльності, скоординованої з валютно-фінансовими системами держав-членів, в т.ч. й України.

Визначені мета та завдання досягнуті.

Робота виконана на належному рівні, може бути рекомендована до захисту та заслуговує позитивної оцінки.

Рецензент

Кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри фінансових розслідувань
та економічної безпеки
Державного податкового університету

20 січня 2025 р.



Олена КАЛГАНОВА